

Information om NL 09

Allmänna Leveransbestämmelser

för leveranser av maskiner samt annan mekanisk, elektrisk och elektronisk utrustning inom och mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige.

och tilläggsbestämmelserna

NPV 09 och NLT 09

avseende programvara respektive mindre omfattande montage.

*Utgivna år 2009 av DI, Danmark,
Teknologiateollisuus – Teknologiindustrin, Finland,
Norsk Industri, Norge, samt Teknikföretagen,
Sverige.*

Inledning

Bevakning av rättsutvecklingen

Teknikindustrins organisationer i de nordiska länderna bevakar kontinuerligt industrins behov av nya allmänna bestämmelser samt av förändringar i redan existerande villkor. Som ett led i detta arbete har organisationerna nu företagit den revision av NL-villkoren som resulterat i NL 09.

Den nordiska teknikindustrins organisationer, som representerar såväl säljare som köpare av maskiner och annan mekanisk, elektrisk och elektronisk utrustning, anser sig med NL 09 ha fortsatt raden av standardvillkor som på ett rimligt och balanserat sätt fastlägger säljarsidans och köparsidans rättigheter och skyldigheter.

Varför nya allmänna bestämmelser?

Motiven för den nu genomförda revideringen av NL 01 är

- en anpassning till nu gällande praxis vid leveranser av maskiner m.m.
- språkliga och terminologiska förtydliganden och moderniseringar
- en anpassning till informationsteknologins kommunikationssätt
- ytterligare förenkling av de bestämmelser som relaterar till produktansvarslagstiftningen i de nordiska länderna.

Orgalime General Conditions S 2000

Orgalime är teknikindustrins europeiska samarbetsorganisation. Orgalimes juridiska kommitté, i vilken teknikindustrins samtliga nordiska organisationer är representerade, arbetar till stor del med att tillgodose den europeiska teknikindustrins behov av standardavtal, modellkontrakt, avtalsguider och rättsöversikter.

Orgalime utarbetade första gången 1992 allmänna bestämmelser avseende leveranser av mekanisk, elektrisk och därtill hörande elektronisk utrustning (Orgalime S 92). Bestämmelserna reviderades 2000 och har numera beteckningen Orgalime S 2000. Orgalimes bestämmelser överensstämde redan från början i hög grad med NL-bestämmelserna. Även efter den nu genomförda revisionen av NL-bestämmelserna kvarstår i hög grad den stora överensstämmelsen mellan dokumenten.

Några betydelsefulla skillnader finns dock mellan bestämmelserna. Vitesreglerna vid leveransförsening är i NL 09 något strängare mot säljaren än i Orgalime S 2000. Vidare har köparen enligt NL 09 rätt till ett något högre prisavdrag i de fall säljaren underlåter att avhjälpa ett fel i produkten som han ansvarar för. Om säljarens underlåtenhet i motsvarande fall leder till hävning av avtalet har köparen enligt NL 09 rätt till en något högre ersättning för skada än vad som gäller enligt Orgalime S 2000.

En ytterligare viktig skillnad i sak är att tvistlösningsbestämmelsen i Orgalime S 2000, punkt 44, hänvisar till skiljeförfarande enligt Internationella handelskammarens regler, medan NL 09 punkt 39 hänvisar till skiljeförfarande enligt lagen i säljarens land.

Orgalime S 2000, liksom Orgalimes övriga kontraktshjälpmiddel, tillhandahålls av den nordiska teknikindustrins organisationer. De finns också att tillgå i elektronisk form genom licens direkt från Orgalime.

Användning av leveransbestämmelserna

Krav på tydlighet

Vissa grundläggande krav måste vara uppfyllda för att allmänna bestämmelser ska anses utgöra en del av det enskilda avtalet. I rättspraxis krävs bland annat att parterna ska känna till och ha getts möjlighet att överväga de olika villkor som ska gälla för avtalet.

Det är därför mycket viktigt att man har en fast rutin för hur avtal ska träffas. Genom denna ska säkerställas att parterna är införstådda med NL 09 och med att dessa bestämmelser utgör en del av avtalet. Det är därför lämpligt att, redan när avtalet ingås, med post sända den andra parten ett exemplar av NL 09, trots att dessa bestämmelser är mycket utbredda inom industrin. Om avtalsparternas kommunikation sker genom e-post kan den part som återoppar bestämmelserna bifoga dem som en fil eller alternativt göra dem tillgängliga för den andra parten genom att förse e-postmeddelandet med direkt länk till en webbplats där bestämmelserna återges. I realiteten handlar det om att den part som vill att en allmän leveransbestämmelse ska bli gällande för en affär måste möjliggöra för den andra parten

att på ett rimligt enkelt sätt ta del av bestämmelserna. Något egentligt krav på efterforskning av bestämmelserna kan inte ställas på denne. Det är därför till exempel, vid vanlig skriftlig kommunikation, inte helt givet att det skulle anses tillräckligt att ange en webbadress till en webbplats där man kan ta del av leveransbestämmelserna.

Det är i högsta grad olämpligt att låta frågan om vilka leveransbestämmelser som ska gälla för avtalet förbli öppen. Ofta anger offerten att vissa bestämmelser ska gälla, medan beställningen hänvisar till andra bestämmelser. I en sådan situation finns det risk för att inte någon av de båda bestämmelserna anses avtalad. Denna motstridiga och oklara situation måste förebyggas i samband med avtalets ingående. Det sker bäst genom att parterna tar upp frågan om tillämpliga leveransbestämmelser till en konkret diskussion.

Skillnaderna mellan NL 09 och NL 01

Nedan beskrivs de punkter där de nya allmänna leveransbestämmelserna i sak avviker från de tidigare NL 01.

I vissa av bestämmelserna har språkliga ändringar gjorts vilka främst syftar till att förenkla och modernisera språket. Även dessa anges nedan såvida de inte är obetydliga.

Tillämplighet

I **punkt 1** har ett nytt andra stycke lagts till. Här förklaras att det säljaren ska leverera, vare sig det handlar om en eller flera enheter/artiklar, i bestämmelserna benämns ”Produkten” och att detta uttryck även innefattar programvara och dokumentation. I NL 01 förekommer uttrycket ”godset” utan definition.

I tredje stycket, som fastställer vilka sätt att kommunicera som uppfyller förekommande krav på skriftlighet, har på sista raden av tydlighetsskäl ordet ”former” ersatts med ”kommunikationsformer”.

Produktinformation

I **punkt 2** begränsas säljarens ansvar för viss generell information som köparen tagit del av före köpet. Uppräkningen av sådan information som säljaren inte ansvarar för har i NL 09 utökats med marknadsföringsmaterial för att göra regeln mer generell.

Teknisk dokumentation och information

Det i NL 01 använda uttrycket ”tekniska handlingar” har nu i rubriken och i punkterna 3 och 4 ersatts med ”teknisk dokumentation” för att återspegla vanligt industriellt språkbruk. Vissa nödvändiga språkliga förändringar i övrigt har vidtagits till följd av den ändrade terminologin.

I **punkt 3**, andra stycket, har av tydlighetsskäl ett undantag införts avseende den sekretessförpliktelse som åvilar mottagaren av teknisk dokumentation. Sekretess gäller inte för

dokumentation som anges i punkt 4, vilken köparen behöver för montage, idriftsättning, drift och underhåll av produkten. I samma stycke har också sista meningen förenklats och förkortats en smula utan att någon saklig förändring åsyftats.

Punkt 4 har fått ett andra stycke som förklarar att säljaren med köparens samtycke får uppfylla sina förpliktelser att tillhandahålla dokumentation för montage, idriftsättning, drift och underhåll av produkten genom att göra den tillgänglig via Internet. Med Internet bör här förstås tillgängliggörande såväl via en webbplats som genom e-post.

Prov före leverans (leveransprov)

Rubriken har ändrats för att förebygga det inte helt ovanliga missförståndet att punkterna 5–8 handlar om provningar som utförs hos köparen ("acceptance tests").

I **punkt 7**, sista meningen, har endast en språklig förenkling utan saklig betydelse genomförts.

I **punkt 8** har ordet "omkostnader" ersatts med "kostnader". Ingen saklig ändring är avsedd.

Leveransklausul

I **punkt 9** har ordningsföljden mellan första och andra meningen kastats om. Det medför att huvudregeln, att leveransen sker "Ex Works", nu anges först.

Leveranstid. Försening

I **punkt 13**, andra och tredje stycket, återfinns en av de viktigaste nyheterna i NL 09. Vitet vid leveransförsening är 1 % av det avtalade priset per påbörjad förseningsvecka med ett tak på 10 %. (Förseningsvitet i NL 01 är 0,5 % av det avtalade priset per hel vecka med ett maximum på 7,5 %.) En betydelsefull konsekvens av denna förändring är att vitestaket nås redan efter tio veckor jämfört med tidigare femton veckor. Frågan om eventuell hävning av avtalet kommer således att aktualiseras snabbare än förut.

Höjningen av veckovitet och vitesmaximum återspeglar den generella tendens till högre viten som kan iakttas inom industriell kontraktspraxis inom Norden. Nedkortningen av den maximala vitesperioden från femton veckor till tio veckor är vidare motiverad av de generellt kortare ledtiderna inom industrin. Det är numera inte rimligt eller möjligt för en köpare att vänta femton veckor eller mer innan han kan häva ett avtal vid långvarig leveransförsening.

I **punkt 14**, första stycket, har inledningen nu ändrats till "Är förseningen så lång att köparen blivit berättigad till maximalt vite enligt punkt 13 ...". Syftet är att klargöra att reglerna i punkt 14, vilka ytterst vid långvarig försening ger köparen möjlighet att häva köpet, är tillämpliga även om köparen förlorat sin rätt till vite till följd av att han inte framställt skriftligt viteskrav till

säljaren inom den frist på sex månader som föreskrivs i punkt 13 sista stycket.

I punkt 14, tredje stycket, är numera den maximala ersättning utöver vitet, som köparen kan vara berättigad till vid hävning av avtalet, 10 % av den del av priset som hänför sig till den del av produkten som hävningen avser. (Jfr. NL 01 som föreskriver 7,5 %.)

Betalning

I NL 09 inleds punkt 17 nu med ett första stycke som föreskriver trettio dagars betalningsfrist för köparen räknad från fakturadatum. Avsikten härmed är att göra betalningsfristen generell. Den gäller således både om parterna följer den traditionella tredelade betalningsplan som anges i punkt 17 andra stycket eller om de avtalat om en annan betalningsplan.

I andra stycket har ordet ”avlämnande” ersatts med det synonyma ”leverans”.

Ansvar för fel

De punkter i NL-bestämmelserna som berör säljarens ansvar för fel är, på grund av deras centrala karaktär, bland dem som vid varje revision av bestämmelserna blir föremål för de mest omfattande och ingående diskussionerna av den nordiska juristgrupp som ansvarar för revisionsarbetet. Det gäller inte minst frågan om garantitidens längd. Det är en allmän iakttagelse att garantitiderna vid industriella leveranser inom Norden tenderar att bli allt längre. Det gäller i särskild grad vid anläggningsleveranser, men även vid produktleveranser av sådant slag som ofta sker med tillämpning av NL-bestämmelserna. Denna utveckling torde till stora delar ske av marknadsmässiga skäl; generösa garantitider är helt enkelt ett konkurrensmedel.

För att kunna konstatera om produkten är behäftad med några ursprungliga fel avseende konstruktion, material eller tillverkning, är det emellertid normalt tillräckligt med en garantitid om ett år. Erfarenhetsmässigt visar sig den helt övervägande delen av alla ursprungliga fel inom denna tid. Längre garantitider än så får i realiteten en inte obetydlig karaktär av serviceavtal.

Vid valet mellan att införa garantitider som följer en tendens inom industriell kontraktspraxis eller hålla fast vid mer sakligt motiverade garantitider har den nordiska juristgruppen efter noggrant övervägande valt det senare. En betydelsefull orsak är också vad som framkommit vid diskussionerna rörande en revision av leveransbestämmelserna Orgalime S 2000 respektive SE 01. I Västeuropa är det jämfört med Norden betydligt ovanligare med garantitider som överskrider ett år. Mycket talar därför för att garantitiderna i nyss nämnda bestämmelser under överskådlig tid kommer att förbli ett år. Samordningsskäl talar därför för bibehållandet av en ettårig garantitid i NL 09.

Punkt 21, andra stycket. Innehållet i detta stycke är nytt. Reglerna om köparens ansvar för föreskriven eller specificerad

konstruktion liksom hans ansvar för tillhandahållet material har flyttats till ett nytt tredje stycke.

I andra stycket klargörs istället nu att om fel i en levererad produkt vållar skada på produkten så ansvarar säljaren för skadan på samma sätt som för det primära felet. Det är i sak ingen nyhet, utan har tidigare ansetts gälla utan uttrycklig reglering. Klargörandet har endast gjorts av pedagogiska skäl.

Det är viktigt att notera att ansvaret för skada som produkten orsakar på annan egendom än på produkten själv precis som tidigare regleras i punkt 35.

Punkt 22. I denna punkt finns en uppräkningslista av fel som säljaren inte ansvarar för. Säljaren ansvarar t.ex. inte för fel som uppkommer till följd av att driftsbetingelserna för produkten inte överensstämmer med vad som förutsatts i avtalet. Produkten, t.ex. en maskin av något slag, får kanske inte nödvändig ventilation. I NL 01 uttrycks det att säljaren inte ansvarar för fel som uppkommer till följd av ”att de i avtalet förutsatta arbetsförhållandena inte uppfylls ...”. Uttrycket har av språkliga skäl ersatts med ”att driftsförhållandena avviker från vad som förutsatts i avtalet ...”.

Punkt 25. I första stycket första meningen har en språklig förenkling gjorts. Formuleringen ”... den ansvarstid som följer av punkterna 23 och 24 .” har ersatt den tidigare formuleringen ”... den ansvarstid som bestäms i punkt 23 jämförd med punkt 24.”

Punkt 26. I första stycket sista meningen har i NL 09 hänvisningen avseende säljarens kostnadsansvar vid felavhjälpande ändrats till att omfatta punkterna 21–33 (i NL 01 punkterna 21–32). Orsaken är att punkt 33 bör ingå i hänvisningen eftersom den sätter en slutpunkt i tiden för säljarens avhjälpandeansvar.

I andra stycket har regeln om platsen för felavhjälpande ändrats. Utgångspunkten är att avhjälpandet ska ske där produkten befinner sig. (I NL 01 anges att avhjälpandet ska ske hos köparen.) Produkten kan dock utgöras av mobil utrustning eller den kan av andra skäl – t.ex. vidareförsäljning – befinna sig på annan plats än den ursprungliga leveransadressen. Det är ofta praktiskt att avhjälpandet utförs där produkten befinner sig. Andra gånger kan det vara enklare att avhjälpandet sker på någon annan plats, t.ex. med hänsyn till säljarens tillgång till reparationsutrustning. Därför anges som huvudregel att avhjälpandet ska ske där produkten befinner sig, men att det också kan ske på annan plats om ”säljaren med hänsyn till båda parter intresse finner det mer ändamålsenligt att produkten sänds till honom eller av honom anvisad plats.” (Enligt NL 01 har säljaren inte möjlighet att kräva att köparen sänder produkten till annan plats än säljarens egna lokaler.)

NL 01 punkt 26, andra och tredje stycket, bygger på idén att ett avhjälpande alltid går till så att en felaktig specifik del byts

ut eller repareras och att denna åtgärd, inklusive demonterings- och återmonteringsarbete, utförs av säljaren. I vissa fall, se nedan, utförs demonterings- och återmonteringsarbetet av köparen.

NL 09 är inte lika kategorisk. Ett avhjälpande kan ju ske på olika sätt såsom genom att en helt ny del, utan tidigare motsvarighet, tillförs produkten eller genom bearbetning, justering, ytbehandling, omprogrammering etc. NL 09 föreskriver därför inte reparation eller utbyte av en felaktig del som enda metod för avhjälpande.

För ett särskilt fall – så kallat distansavhjälpande - anges dock i punkt 26 tredje stycket NL 09 just reparation eller utbyte av felaktig del som metod för felavhjälpande. Om demontering av felaktig del och inmontering av utbytt eller reparerad del kan ske utan särskild fackkunskap har säljaren fullgjort sina skyldigheter om han till köparen levererar en reparerad eller utbytt del. I sak är detta ingen skillnad jämfört med NL 01. Den enda skillnaden består i att enligt punkt 26 tredje stycket NL 09 kan säljaren kräva att köparen, utöver att sända den felaktiga delen till honom, sänder den till en **av honom anvisad plats**.

Punkt 27. Reglerna om oberättigad reklamation har flyttats till punkt 31 eftersom det är mest följdriktigt att de punkter som reglerar konsekvenserna av en korrekt reklamation kommer först. Detta har lett till en omnumrering enligt följande.

Punkt 27, NL 01, har blivit punkt 31 i NL 09.

Punkt 28, NL 01, har blivit punkt 27 i NL 09.

Punkt 29, NL 01, har blivit punkt 28 i NL 09.

Punkt 30, NL 01, har blivit punkt 29 i NL 09.

Punkt 31, NL 01, har blivit punkt 30 i NL 09.

Punkt 28 (tidigare punkt 29). Orden ”reparation eller utbyte” i NL 01 har i NL 09 ersatts med ”avhjälpande av fel”.

Punkt 29 (tidigare punkt 30). Denna punkt har tidigare ibland gett upphov till osäkerhet om säljarens ansvar för ökade kostnader när produkten, då ett fel ska avhjälpas, befinner sig på en annan plats än dit den avsänts. Det har särskilt gällt fall när säljaren redan vid avtalets ingående haft kännedom om köparens avsikt att vidareförsälja/leverera produkten. I NL 09 anges därför nu att ”Köparen ska bära de merkostnader för avhjälpande av fel som säljaren orsakas av att Produkten befinner sig på annan plats än den bestämmelseort som vid avtalets ingående angetts **för säljarens leverans till köparen ...**”. Härigenom blir det tydligare att produktens avsedda slutdestination saknar betydelse som norm för säljarens kostnadsansvar oavsett om han vid avtalsslutet känner till denna eller inte.

Punkt 32. I denna punkt, som handlar om köparens rätt till självhjälp när säljaren försummat att avhjälpa ett fel, uttrycks nu i första stycket a) de åtgärder som står köparen till buds

mer generellt än tidigare. Köparen får ”utföra eller låta utföra nödvändiga åtgärder för att avhjälpa felet.” NL 01 anger här att köparen får ”låta utföra nödvändiga reparationer och/eller framställa nya delar ...”. Formuleringen i NL 09 är mer realistisk eftersom ett felavhjälpande även kan ske på andra sätt än genom reparation eller utbyte av delar.

I första stycket b) är köparens rätt till prisavdrag maximerad till 20 % av det avtalade priset. Detta innebär en höjning jämfört med NL 01 som föreskriver 15 %.

I andra stycket har vid hävning köparens rätt till ersättning för skada höjts till 20 % av det avtalade priset. Även detta innebär en höjning jämfört med NL 01 som föreskriver 15 %.

Ansvar för sakskada orsakad av Produkten

Punkt 35 reglerar den inbördes fördelningen av ansvaret mellan köparen och säljaren när den sålda produkten orsakar skada på fysisk egendom. Regeln omfattar både skada på egendom som innehas av köparen och tredje man. Viktigt att förstå är dock att regeln inte är avsedd att påverka – och inte heller kan påverka – parternas direkta ansvar mot skadelidande tredje man.

Den förenkling av produktansvarsreglerna i NL-bestämmelserna som påbörjades redan vid revisionen av NL 92 har fortsatt. Enligt NL 01 punkt 35, första stycket b) fritas säljaren i förhållande till köparen från ansvar för skada som produkten orsakar ”på produkter framställda av köparen eller på produkter i vilka köparens produkter ingår”. Denna friskrivning har utgått ur NL 09.

Härutöver har ordningsföljden mellan första och andra stycket i punkt 35 kastats om i NL 09 jämfört med NL 01. Andra stycket a) i NL 01 utgör nu första stycket i NL 09 och första stycket i NL 01 utgör nu andra stycket i NL 09, dock med viss språklig justering. Syftet är att skapa större följdriktighet och att göra bestämmelsen mer lättläst.

Produktansvaret i NL-bestämmelserna

De första versionerna av NL-bestämmelserna, NL 57 och NL 70, innehöll i avsnittet om ansvar för fel en total friskrivning för säljaren gentemot köparen avseende alla skador som kunde uppstå på grund av fel i produkten, såväl person- och sakskador som ekonomiska följdförluster. Det enda undantaget härifrån var om säljaren gjort sig skyldig till grov vårdslöshet. Denna reglering hade bestämmelserna övertagit från förebilden, de av FN:s ekonomiska kommission för Europa utarbetade ECE 188.

Under intryck av rättsutvecklingen och den debatt som förekom under 1970-talet började emellertid ifrågasättas om denna reglering var skälig och därmed om den var hållbar. Enligt den nya 36 § som då infördes i de nordiska avtalslagarna kunde oskäliga avtalsvillkor jämkas eller helt sättas åt sidan. Dessutom förelåg det, innan produktansvaret lagreglerats, stor osäkerhet kring dess innebörd och räckvidd i förhållande till den avtalsreglering mellan säljare och köpare som NL-bestämmelserna innebar.

Det förelåg därför starka skäl att ändra den här beskrivna friskrivningsregeln för att åstadkomma en rimligare ansvarsfördelning mellan parterna och därmed försäkra sig om att regeln inte skulle riskera att förklaras oskälig och helt sätts åt sidan. Om så skedde riskerade man att säljaren utöver den strikta skyldigheten att avhjälpa fel i produkten också skulle drabbas av fullt ansvar för köparens indirekta ekonomiska förluster på grund av fel. Något som väsentligt skulle ändra balansen i villkoren.

Vid den revision som resulterade i NL 79 beslöt den nordiska gruppen därför att dels i avsnittet om ansvar för fel stryka skrivningarna om person- och sakskador och därmed begränsa friskrivningen till att avse köparens indirekta (ekonomiska) förluster, dels i en särskild bestämmelse reglera den inbördes fördelningen mellan säljare och köpare av produktansvaret, det vill säga ansvaret för skador som produkten orsakar på personer och annan egendom.

Det rådde emellertid delade meningar om hur ansvaret för produktskador borde fördelas. Den slutliga kompromissen blev att man presenterade en reglering i själva villkoren och ytterligare tre alternativ i informationsskriften.

Punkt 32 i NL 79 (motsvarande punkt 35 i NL 09) innebar att säljaren ansvarade för personskada men endast vid vårdslöshet på säljarens sida. Säljaren hade inte något ansvar för sakskada som inträffade medan produkten var i köparens besittning eller för skada på produkter framställda av köparen eller på produkter i vilka dessa ingår. För annan sakskada ansvarade säljaren vid vårdslöshet. Slutligen angavs det att säljaren inte ansvarade i något fall för produktionsbortfall, utebliven vinst eller annan skada.

För att parternas ansvar slutligt skulle fördelas enligt regeln vid krav från tredje man kompletterades den med en regressregel samt krav på underrättelse och skyldighet för parterna att låta sig instämmas till domstol eller skiljenämnd som behandlade sådant krav.

I NL 85 behölls denna regel i sak oförändrad, men man påpekade inte längre särskilt att alternativa ansvarsregleringar kunde vara påkallade. Det hade nämligen visat sig att de föreslagna alternativen knappast kommit till användning.

I NL 92 gjordes den förändringen att regeln om personskador togs bort. Det uppfattades inte längre som skäligt att säljaren, eller i praktiken dennes försäkringsbolag, skulle kunna göra köparen ansvarig för personskador när säljaren ålagts strikt ansvar enligt produktansvarslagstiftningen. Samtidigt begränsades säljarens ansvar för sakskador ytterligare genom att han inte ansvarade för sakskada som köparens produkter orsakat på annan egendom på grund av en defekt i den produkt som säljaren levererat. Denna förändring skyddade ytterligare tillverkare av komponenter.

I NL 01 togs sistnämnda tillägg bort. Vidare ströks i denna punkt den generella friskrivningen för säljaren avseende produktionsbortfall, utebliven vinst och annan ekonomisk följdförlust.

Denna begränsning innebar ju att säljaren, när denne ålagts ansvar för en sakskada som drabbat tredje man, till köparen kunde överföra ansvaret för de ekonomiska följdofrluster som uppstått hos tredje man. Även om sådana regresskrav i praktiken inte förekommit fann man det rimligast att undanröja den möjligheten. Samtidigt klargjordes att friskrivningen avseende skador som inträffade hos köparen även omfattade ekonomiska följdofrluster orsakade av sådana skador, vilket varit den primära avsikten med regeln om ekonomiska följdofrluster.

Som framgått har produktansvarsregeln i NL 09, nu punkt 35, förenklats betydligt. Ansvarsbegränsningen till förmån för säljaren har sålunda inskränkts till den egentliga kärnan i den ursprungliga regeln. Nämligen att säljaren inte ska behöva ansvara för sakskada eller ekonomiska följdofrluster av skadan om den inträffar när produkten är i köparens besittning. Sådana skador är det bättre att köparens sakförsäkring tar hand om. För skador som inträffar när produkten lämnat köparens besittning, vilket normalt innebär att tredje man drabbas av skadan, är det däremot rimligare att parterna får bära det ansvar som de har enligt gällande skadeståndslagstiftning.

Sammanfattningsvis innebär denna utformning att regeln överensstämmer bättre med avtalspraxis och att onödiga regresskrav mellan parternas försäkringsgivare undviks, samtidigt som säljaren fortfarande är skyddad mot ekonomiska följdofrluster som uppstår hos köparen.

Befrielsegrunder (force majeure)

I **punkt 36** har naturkatastrofer och extrema naturhändelser tillförts exempelsamlingen av sådana omständigheter som kan utgöra hinder för avtalets fullgörande eller göra fullgörandet oskäligt betungande.

NPV 09

Tillämpningsområde

NPV 09 är tänkt att användas när programvara ingår som en integrerad del i en leverans som sker enligt NL 09. Det kan t.ex. handla om leverans av en verktygsmaskin där programvara för styrningen ingår. Genom att använda NPV 09 som ett tillägg till NL 09 får parterna en reglering av viktiga frågor såsom vem som har upphovsrätten till ingående programvara, omfattningen av köparens nyttjanderätt och konsekvenserna av intrång i tredje mans immaterialrätt som köparens användning av programvaran kan medföra. Regleringen omfattar både av säljaren vidarelicensierad programvara och programvara som säljaren själv har upphovsrätten till.

Inget hindrar att både NPV 09 och NLT 09 används som tillägg till NL 09 samtidigt. Tvärtom, när det handlar om leveranser som även innefattar ett montageåtagande från säljarens sida, ingår programvara ofta i leveransen eftersom det då inte sällan rör sig om leverans av någon sorts produktionsutrustning.

Kommentarer till de särskilda punkterna i NPV 09

Allmänt kan sägas att regleringarna i NPV 09 i stort sett motsvarar vad som gäller enligt bakomliggande rätt. Att de ändå finns med motiveras av att just rätten till programvaran är en fråga där köparen och säljaren ofta har motstående intressen. Diskussioner mellan parterna uppkommer lätt efter avtalslutet angående omfattningen av köparens rättigheter till programvaran. Genom att använda NPV 09 blir parterna redan från början medvetna om vad som gäller i detta avseende.

I **punkt 1** i NPV 09 definieras begreppet programvara. Bestämmelserna gör skillnad mellan programvara till vilken säljaren har upphovsrätten, s.k. leverantörsprogram, och s.k. underlicensierade program varmed avses programvara som säljaren med rättighetsinnehavarens medgivande upplåter nyttjanderätt till.

Punkt 2 avseende rättigheterna till leverantörsprogram återspeglar vad som får anses vara gällande rätt, nämligen att upphovsrätten till programvaran tillkommer säljaren, men att köparen får en i tid och rum obegränsad rätt att nyttja programvaran vid användning av produkten. Anpassningar av programvaran får göras om de är förenliga med produktens allmänna ändamål. Köparens nyttjanderätt får även överlåtas på senare förvärvare av produkten.

Beträffande underlicensierade program gäller att köparen förvärvar rätt att nyttja desamma vid användning av produkten och att överlåta nyttjanderätten till senare förvärvare av produkten. Reservation gäller härvid för inskränkningar som kan vara avtalade mellan rättighetsinnehavaren och säljaren. Säljaren är skyldig att senast vid avtalets ingående skriftligen upplysa köparen om sådana inskränkningar.

Punkt 3 slår fast att säljaren inte är skyldig att tillhandahålla källkoden till programvaran. Detta är naturligt med hänsyn till hur upphovsrätten till programvaran är reglerad.

Av punkt 3 framgår vidare att säljaren inte har iklätt sig något löpande åtagande att leverera uppdaterad programvara. Om köparen vill få del av förbättrade versioner av programvaran måste detta avtalas särskilt. Detta gäller såväl Leverantörsprogram som Underlicensierade program.

Enligt **punkt 4** ska säljaren hålla köparen skadeslös mot krav från tredje man som grundas på att köparens användning av programvaran orsakar intrång i tredje mans immaterialrätt.

Punkt 5 gör dock förbehåll för säljarens ansvar om programvaran använts på ett sätt eller på en plats som inte avtalats samt för det fall att köparen har gjort förändringar i programvaran.

Punkt 6 innehåller själva ansvarsregeln och föreskriver att säljaren ska ersätta köparen för belopp som denne tvingas betala genom lagakraftvunnen dom eller genom förlikning som säljaren godkänt. Säljarens ansvar förutsätter att köparen undermåttat honom om mottagna krav och att säljaren får bestämma om hur kravet ska bemötas såväl inom som utom rätta.

Punkt 7 handlar om hur säljaren ska ställa till rätta problemet att köparen inte kan använda programvaran till följd av att

användningen av densamma medför immaterialrättsintrång. Detta kan ske antingen genom att säljaren tillförsäkrar köparen rätt att fortsättningsvis använda programvaran, eller att han ändrar eller ersätter programvaran så att den inte längre medför intrång.

Punkt 8 föreskriver att vid underlåten rättelse gäller de allmänna reglerna i NL 09 punkterna 32 och 34 avseende fel i produkten som säljaren inte avhjälpt. Det innebär att köparen kan vidta rättelse på säljarens bekostnad eller kräva prisavdrag. I allvarliga fall kan köparen även häva avtalet.

Av **punkt 9** framgår att påföljdsreglerna i NPV 09 vid immaterialrättsintrång är uttömmande. Säljaren har således inget ytterligare ansvar med mindre än att han har gjort sig skyldig till uppsåt eller grov vårdslöshet.

Skillnader mellan NPV 01 och NPV 09

Revisionen av NPV-villkoren har skett till följd av revisionen av NL-villkoren. De ändringar som gjorts är dock endast av formell och språklig karaktär. Den mest iögonfallande språkliga justeringen är att, i enlighet med vad som skett i NL 09, ordet ”godset” ersatts med ”produkten”.

NLT 09

Tillämpningsområde

Geografiskt är NLT 09 avsedda att tillämpas inom samma område som NL 09, det vill säga för affärer inom och mellan de nordiska länderna.

I övrigt är det viktigt att observera att NLT 09 är avsedda för *mindre omfattande montage och/eller idriftsättning*. Om säljarens åtagande istället går ut på att leverera och på plats montera en helt driftklar utrustning som i samband med köparens övertagande ska genomgå olika typer av funktionsprov samt säljaren därutöver kanske tillhandahåller utbildning m.m., är sannolikt NLT 09 inte den rätta leveransbestämmelsen. I så fall torde det lämpligaste villkoret i allmänhet vara NLM 10. Detta gäller särskilt i det fall då montaget hos köparen är förhållandevis omfattande och tar relativt lång tid i anspråk.

NLT 09 är således avsedda som ett komplement till NL 09 när montaget/idriftsättningen är av relativt liten omfattning, det vill säga av karaktären anslutning och/eller igångkörning.

Kommentar till några särskilda punkter i NLT 09

”Montage”

NLT 09 omfattar enligt sin lydelse endast fysiskt montage av utrustningen hos köparen. Någon funktionell idriftsättning är således inte avsedd att äga rum med mindre än att parterna i avtalet *särskilt angett* att säljaren ska ombesörja även sådan.

Av definitionen av begreppet ”montage” följer emellertid att NLT 09 även kan utnyttjas i det fall där köparen själv genomför det fysiska montaget och säljarens åtagande utöver leveransen enbart avser själva idriftsättningen.

Parterna bör således vara observanta på att omfattningen av säljarens åtagande bestäms av parternas avtal och att, om inte annat klart framgår av avtalshandlingarna, säljaren endast är skyldig att utföra fysiskt montage hos köparen.

Om säljaren enligt avtalshandlingarna även eller endast ska utföra idriftsättning, bör i avtalet noga preciseras hur denna ska genomföras samt vilka krav som därvid ska uppfyllas.

Försenat montage

Utgångspunkten i NLT 09 är att hålla reglerna om leveransförsening av produkten skilda från reglerna om försening av montage. De förra behandlas således uteslutande i NL 09, de senare uteslutande i NLT 09.

Leverans av produkten sker enligt NL 09 punkt 9. Har ingen leveransklausul avtalats gäller därvid leverans Ex works, det vill säga ”från (säljarens) fabrik”, enligt INCOTERMS.

Bedömningen av om det föreligger en leveransförsening, som ger köparen rätt till vite, ska således ske utifrån tidpunkten då produkten avlämnas i enlighet med den gällande leveransklausulen.

I den mån parterna vill avtala om en annan leveransklausul än Ex works är det viktigt att även denna väljs bland INCOTERMS. Det förekommer att hemsnickrade klausuler som ”fritt monterat” används. Någon officiell tolkning av denna leveransklausul finns inte. Ett utnyttjande av denna eller liknande leveransklausuler, som anger att leverans skett först i och med montage, kan vid leveranser där NLT 09 avtalats, skapa svåra tolkningsproblem i förseningsfall och måste med skärpa avrådas.

Enligt NLT 09 ska säljaren, sedan produkten anlänt till köparen, verkställa montaget. Påbörjas emellertid inte montaget i rätt tid har köparen rätt att vidta vissa åtgärder. Vilka åtgärder som är aktuella är beroende av montagetets karaktär. Kan köparen själv eller genom annan utan större svårighet utföra montaget får han efter utgången av en av köparen utsatt frist och efter meddelande till säljaren göra detta. Säljaren får då stå för de merkostnader som köparen förorsakas på grund härav. Köparen ska dock förfara med omdöme, vilket innebär att han inte får förorsaka säljaren onödiga eller omotiverat höga kostnader.

Är montaget så speciellt att annan än säljaren svårligen kan utföra det har köparen ytterst en hävningsrätt. Den frist som köparen då ska sätta ut måste därför bli något längre. Om hävning sker, har köparen rätt till ett begränsat skadestånd. Den sammanlagda ersättningen, inräknat eventuellt förseningsvite enligt NL 09, kan högst uppgå till 20 % av priset för produkten.

Ansvar för fel

Den ettåriga ansvarstiden för fel löper i NLT 09 från dagen då säljaren färdigställt montaget. Om säljaren är så försenad med montaget att köparen själv eller genom annan utför det, kan det

uppstå diskussion om när ansvarstiden ska börja löpa. Därför har den regeln införts att ansvarstiden senast börjar löpa sex månader från det produkten levererades i enlighet med avtalad leveransklausul. Om köparen utför monteraget ansvarar emellertid inte säljaren för felaktigt montage.

Risken för Produkten, ansvar för skada

Den av parterna som står risken för produkten, ansvarar för alla skador som kan drabba produkten med undantag av skador som vållats genom den andra partens vårdslöshet. Enligt NLT 09 övergår risken för produkten från säljaren till köparen då den avlämnas. Efter leverans bör köparen således ha produkten försäkrad.

När säljaren sedermera monterar produkten, har han ett ansvar för skador på denna om hans personal orsakar skadan genom vårdslöshet. Säljaren bör därför se till att han har en ansvarsförsäkring som täcker detta ansvar. I enlighet med normal kontraktspraxis ansvarar säljaren dock inte för olika ekonomiska följdskador vållade av montagepersonalen eller för indirekta skador i övrigt.

Skillnader mellan NLT 01 och NLT 09

Revisionen av NLT-villkoren är precis som beträffande programvarubestämmelserna NPV, en följd av revisionen av NL-villkoren. De ändringar som gjorts är till största delen av formell och språklig karaktär. Några mindre ändringar i övrigt har dock genomförts.

Punkt 5. I andra stycket har köparens skyldighet att ställa hjälparbetskraft till säljarens förfogande utgått. Om säljaren har behov av hjälparbetskraft i samband med monteraget får han se till att avtala detta särskilt med köparen.

Punkt 6. I tredje stycket anges det nu att den ersättning – inklusive eventuellt vite enligt NL 09 – som köparen har rätt till vid hävning är maximerad till 20 % av priset (15 % enligt NL 01). Dessutom har det tydliggjorts att ersättningen ska beräknas på priset för produkten utan montage.

Punkt 12. I första meningen har orden ” eller när godset annars får anses avlämnat” strukits. Syftet är att undanröja otydlighet om när avlämnandet äger rum. Detta styrs nu i NLT 09 utslutande genom hänvisningen till NL 09 punkt 9, vilken föreskriver leveransklausulen ”Ex Works” enligt INCOTERMS.